

בס"ד. משיחות ש"פ דברים, שבת חזון, תשעה באב (נדרחה),
יום א', עשירי באב (לפני תפלת ערבית*),
ויום ב', י"א באב (לאחרי תפלת ערבית) ה'תנש"א

— תרגום מאידית —

א. ימים אלו — ובפרט בכואנו משבת תשעה באב (נדרחה) — מסוגלים ביותר לביאת משיח צדקנו: נוסף ע"כ שזה עיקר באמונת ישראל ("אני מאמין") ש"אחכה לו בכל יום שיבוא"¹, בפירושו "שיבוא בכל יום" — ובפרט בעת הזאת בכלל, כמדובר לאחרונה כו"כ פעמים, שלפי כל סימני הגאולה, "הנה זה (משיח) בא"² תיכף ומיד ממש (ומה שעדיין לא בא, אינו מובן כלל) — ה"ז מודגש יותר בימים דחודש אב, כדאיאת במדרש³: "עלה ארי" במזל ארי" (חודש החמישי) והחריב את אריאל (בית המקדש) כו' על מנת שיבוא ארי" (זה הקב"ה) במזל ארי" (והפכתי אבלם לששון)⁴ ויבנה אריאל". זאת אומרת שבחודש אב יבנה בית המקדש השלישי, "מקדש

אדניי כוננו ידיך"⁵, ויתירה מזה: זוהי הכוונה והתנאי, ש"על מנת" כן אירע חורבן בית המקדש בחודש זה.⁶ וכמודגש גם בשמו של החודש (כפי שנקרא ע"פ "מנהג ישראל (אשר) תורה היא"⁷) — "מנחם אב"⁸, שלפני "אב" (לפני שם החודש בתורה)⁹ מקדימים "מנחם" — נחמת הגאולה, המורה שבחודש זה תבוא נחמת הגאולה ("מנחם"), הנחמה על כל עניני אב, על-ידי שמהפכים את הענינים בלתי-רצויים דהירידה בחודש אב להעלי' הכי גדולה ("מנחם"¹⁰) — "שיבוא ארי" במזל ארי" ויבנה אריאל" (אשר "על מנת" כן נעשה הירידה), כנ"ל.

ב. בחודש מנחם-אב עצמו ה"ז מודגש יותר ביום תשעה באב, הן מצד כללות היום, וגם מצד קביעותו בשנה זו ביום השבת:

אמרו חז"ל¹¹ שביום תשעה באב

* בשעה 8:35 בערב נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לבית הכנסת ואמר שיחה. ואח"כ נתן לכאור"א שטר של דולר ע"מ לתת אותו (או חילופו) לצדקה ובהוספה מדילי. ואח"כ התפללו תפלת ערבית. ולאחרי התפלה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות דאביו ז"ל. המו"ל.

1) עיקר הי"ב מהיי"ג עיקרים — בנוסח "אני מאמין" שנרפס בכמה סידורים. וראה פיה"מ להרמב"ם סנהדרין פרק חלק.

2) שה"ש ב. ת. ובשהש"ר עה"פ.

3) יל"ש ירמי' רמז רנט.

4) ירמי' לא, יב.

5) בשלח טו, יו.
6) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 10 ואילך.
7) תוד"ה נפסל — מנחות כ, ב. ובכ"מ — נסמן בלקו"ש חכ"ט ע' 56 הערה 2.
8) ראה לקו"ש חכ"ט ע' 214. וש"נ.
9) משנה תענית פ"ד מ"ה"ו. תרגום שני למג"א ג, ז. תיב"ע שלח יג, כה. ועוד.
10) שזוהו גם שמו של משיח, כדלקמן בפנים.
11) ירושלמי ברכות פ"ב ה"ד. איכ"ר פ"א, נא. וראה במדב"ר פי"ג, ה (בסופו).

— אינם נדחים, ואפילו לא נחלשים ח"ו ע"י השבת. ואדרבה: הענינים הטובים ישנם יותר בגלוי ובתוקף ביום השבת¹⁸.

והטעם לזה — יש לומר: כיון שכל עניני העולם — כולל גם הענינים הכי נעלים בסדר השתלשלות (כמו המלאכים ואפילו עשר ספירות כו') — נבראו "בשביל ישראל" (ו"בשביל התורה")¹⁹, ו"מחשבתך של ישראל" "קדמה לתורה"²⁰ (התורה ניתנה בשביל בני ישראל, שנאמר צו את בני ישראל, דבר אל בני ישראל)²¹ — לא יתכן איפוא אף מציאות בעולם, כולל קביעות בזמן (התלוי במהלך השמש והלבנה והמזלות²²) שנברא בשביל ישראל, אשר יפריע או יחליש ח"ו ההמשכה וגילוי דקדושה בבנ"י, כולל ועאכו"כ ענין כה עיקרי בבנ"י כמו לידת והתגברות מזלו של משיח (בתשעה באב).

ועאכו"כ כאשר מדובר אודות יום השבת (קביעת תשעה באב בשבת): כיון שבנ"י הם "בן זוגך"²³ של שבת [הן שבת והן בנ"י ה"ה נבדלים ולמעלה מעניני העולם²⁴ (שאר ימי

יום שחרב הבית) "יליד מלכא משיחא". וענין זה חוזר ונפעל מחדש בכל¹² תשעה באב¹³. וכיון שביום הולדתו של אדם "מזלו גובר"¹⁴, נמצא, שבתשעה באב מתגבר מזלו של משיח צדקנו והוא יום מסוגל לגאולה האמיתית והשלימה.

וענין זה נוגע גם להלכה למעשה, כדאיאתא בכתבי האר"י¹⁵, שאומרים תפלת נחם ("פסוקי נחמה") ביום תשעה באב במנחה — "כי אז במנחת ט"ב נולד המשיח הנקרא¹⁶ מנחם"¹⁷.

ויש לומר, שכאשר תשעה באב חל בשבת (כבקיעות שנה זו), והתענית (ואמירת נחם) נדחית ליום א', אזי נדחים רק הענינים בלתי-רצויים — ענין הצום ודיני עינוי ואבילות כו', אבל הענינים החיוביים ורצויים — שביום זה נולד מושיען של ישראל

12) כידוע בנוגע לכל עניני קדושה, שביום השנה חוזרים וניעורים הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה ביום זה, ואדרבה: בכל שנה — באופן נעלה יותר. וכידוע פירוש האר"י ל"ב"הימים האלה נזכרים ונעשים" (רמ"ז בס' תיקון שובבי"ם, הובא ונת' בס' לב דוד להחיד"א פכ"ט. וראה משנה גיטין ספ"ג. וראה גם מחצית השקל לשו"ע או"ח סתס"ח ס"י).

13) ראה סד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי (מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קב).

14) ראה יפה ענף (השלם) לאיכ"ר שם.

15) ראה ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח ובקה"ע ופני משה שם.

16) שער הכוונות ענין ט"ב בסופו, הובא בברכ"י או"ח סתקנ"ט אות ז.

17) ירושלמי ברכות ואיכ"ר שם. וכ"ה בסנהדרין צח, ב.

18) וזהו גם הטעם שאומרים ברכת הלבנה במוצאי ת"ב "כי בט' באב נולד משיח" (פע"ח שכ"ג — כוונת ט"ב ובין המצרים בסופו. משנת חסידים סוף מ'ס' תמוז ואב).

18) ראה גם לקו"ש שבת חזון תנש"א ס"א.

19) פרש"י בראשית א, א.

20) ב"ר פ"א, ד.

21) ראה תדב"ר פי"ד.

22) השייכים להנהגת העולם ואוה"ע, ולא לישראל, כמ"ש (ירמי' יו"ד, ב) "אל דרך הגוים אל תלמדו ומאותות השמים אל תחתו כי יחתו הגוים מהמה", ואמחז"ל "אינן מזל לישראל" (שבת קנו, א. נדרים לב, א).

23) ב"ר פי"א, ח.

24) כמאחז"ל ששבת "מיקדשא וקיימא" (ביצה יז, א), "קדש מלה בגרמ"י" (זח"ג צד, ב).

השבו, שלכל אחד מהם ישנו "בן זוג"[[, ושבת קשור עם הגילוי דהגאולה כמודגש בשירו של יום, "מזמור שיר ליום השבת, מזמור שיר לעתיד לבוא, ליום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים"²⁵ (וכל שבת הוא מעין זה²⁶) — אי אפשר לומר, ששבת תדחה ח"ו את הענין הנעלה שבבני של לידת משיח צדקנו בתשעה באב. אלא אדרבה: שבת דוחה כל הענינים בלתי־רצויים דבני" (צום ועינוי) וענינים של היפך הגאולה, והוא מגלה יותר ומחזק ביתר שאת וביתר עוז את עניני הגאולה בתשעה באב, הענין דלידת המשיח ביום זה.

ג. העילוי הנ"ל דשבת תשעה באב מודגש יותר בענין האכילה ושתי' שביום זה, כאשר ישנה המצוה של עונג שבת, "לענגו בעונג אכילה ושתי"³¹, "דגים גדולים .. בשר ויין"³², עד שאפילו בנוגע לסעודה השלישית (בתשעה באב שחל בשבת), סעודה המפסקת — הדין הוא³³ ש"אוכל בשר ושותה יין בסעודה המפסקת ומעלה על שולחנו אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו".

מזה מובן, שביום תענית שחל בשבת ישנה לא רק שלילת העינוי שבהעדר אכילה ושתי', אלא גם ובעיקר — השמחה ותענוג שישינם באכילת בשר שמן ושתיית יין ישן [ויש לומר, שביום תענית שחל בשבת צריכים להוסיף בזה יותר מבשאר

ובפרט ששבת זה (תשעה באב) הוא שבת חזון, חזון מלשון מחזה: בשבת זה "מראין לכאור"א מישראל המקדש דלעתיד מרחוק" (כידוע התורה בזה²⁷), ובפרט שמבארים זאת במשל מלבוש ובגד ("מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר וכו'"), אע"פ שהנמשל קאי אודות בית המקדש), שמורה שגילוי המקדש נמשך יותר בגלוי בבחי' לבוש²⁸ (מקיף הקרוב),

ובפרט ששבת זה (תשעה באב) הוא שבת חזון, חזון מלשון מחזה: בשבת זה "מראין לכאור"א מישראל המקדש דלעתיד מרחוק" (כידוע התורה בזה²⁷), ובפרט שמבארים זאת במשל מלבוש ובגד ("מאב שיש לו בן יקר ועשה לו מלבוש יקר וכו'"), אע"פ שהנמשל קאי אודות בית המקדש), שמורה שגילוי המקדש נמשך יותר בגלוי בבחי' לבוש²⁸ (מקיף הקרוב),

(25) תמיד בסופה.

(26) ראה המשך תרס"ו ע' תקמב. המשך תת"ב ח"ב ע' אקכו. ועוד.

(27) מהרה"ח ר' הלל מפאריש בשם הרב מבארדיטשוב נבג"ם — נעתקה באוה"ת נ"ך ע' אצו בשוה"ג — על רשימת הצ"צ שם "ומחזון תחזינה עינינו". נתבאר בלקו"ש ח"ט ע' 24 ואילך. חכ"ט ע' 18 ואילך. שיחת ש"פ דברים תשמ"ז. לקו"ש שבת חזון תנש"א.

(28) ולהעיר מהנהגת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב)

נ"ע בתשעה באב, שהי' לובש הטלית — בבוקר

— ופושטו כו' (שיחת כ"ק מו"ח אדמו"ר — ספר המנהגים חב"ד ע' 47), והרי הטלית הוא לבוש שמעוטף בו ראשו ורובו. ואולי יש לקשר זה עם הגילוי דמשיח (וביהמ"ק השלישי) בתשעה באב גם בבחי' לבוש (מקיף הקרוב), ע"ד בגדי כהונה, ככפנים.

(29) ראה בארוכה לקו"ש חכ"ט שם.

(30) ישעי' א, כו.

(31) שו"ע אדה"ז אר"ח סרמ"ב ס"א.

(32) שו"ע אדה"ז שם ס"ב.

(33) שו"ע או"ח סתקנ"ב ס"י.

ויש לומר, שענין זה ישנו בהדגשה יתירה בסעודת תשעה באב שחל בשבת — שכן בתשעה באב ישנו הגילוי דלידת המשיח (כנ"ל), ובפרט לאחר חצות היום, בזמן תפלת מנחה (כש"נולד המשיח"), ובפרט בסעודה המפסקת — הסעודה שלישית של השבת, כי הסעודה שלישית בכל שבת ה"ה קשורה⁴¹ עם הסעודה דלעתיד לבוא, סעודת ליתן ושוור הבר ושתית יין המשומר⁴² (סעודה גשמית⁴³), ועאכו"כ הסעודה שלישית (הסעודה המפסקת) של שבת תשעה באב, כאשר "נולד המשיח"⁴⁴.

ד. ויש לומר יתירה מזו: כאשר תשעה באב חל בשבת והתענית נדחת לעשירי, אזי ישנו מעין המעלה דתשיעי ועשירי בתשרי (ערב יום הכפורים ויום הכפורים) — כדברי חז"ל⁴⁵ — "כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי".

ובהקדים השייכות דתשעה באב עם יום הכפורים: ימי⁴⁶ הצומות — שכולם מדברי

שבתות השנה, כדי לשלול את הקס"ד של יום התענית³⁴].

והביאור בזה הוא — כמדובר כמה פעמים³⁵ — שתענית בפנימיותו הוא ענין טוב — "יום רצון לה"³⁶. והכוונה הפנימית שבתעניות היא — שיתגלה ענינים הטוב, יהפכו ימים אלו "להיות ימים טובים ומי ששון ושמחה"³⁷, כפי שיתגלה בגאולה האמיתית והשלימה. והענין הפנימי דהתענית מודגש בגלוי כאשר התענית חל להיות ביום השבת — שאז נדחה ענין הצום, אך לא ענינו הטוב ("יום רצון לה"),³⁸ ואדרבה: היות שכל שבת היא יום רצון³⁸, "חמדת ימים אותו קראת"³⁹, ומצוה לענגו כו', וזהו יום הקשור עם הגאולה (כנ"ל) — הרי אז ה"עת רצון" דהתענית ביתר שאת וביתר עוז, ואזי התענית הוא כ"יום טוב ויום ששון ושמחה"³⁷, מעין ודוגמת כפי שיהי בימות המשיח, ועד שדחיית התענית ע"י שבת נותנת הכח לדחותה לגמרי (בימות המשיח), כפי שמודגש במיוחד בתשעה באב שחל להיות בשבת ו"דחינהו לאחר השבת ואמר רבי הואיל ונדחה ידחה"⁴⁰.

(41) ראה בי"ח או"ח סרצ"א ס"ה.

(42) ראה ברכות לד, ב. פסחים קיט, ב. ב"ב עה, א. ויק"ר פי"ג, ג. ועוד.

(43) ראה לקו"ת ר"פ שמיני. תו"ח תולדות יב, ד ואילך. ספר הליקוטסיד"א"ח להצ"צ ערך לע"ל ע' תרמו ואילך. וש"נ. ועוד.

(44) ועפ"ז יש לומר בדיוק הלשון (דלעיל בפנים) בנוגע אכילת סעודה המפסקת "אפילו כסעודת שלמה בעת מלכותו", "כסעודת" (ככ"ף הדמיון) דייקא, כי סעודה דלעת"ל היא שלא בערך לסעודת שלמה בעת מלכותו.

(45) יומא פא, ב. וש"נ.

(46) בהבא להלן, ראה בארוכה שיחת צום

(34) ראה לקו"ש ח"ד ע' 1091.

(35) ראה לקו"ש חלק לג ע' 158 ואילך. שיחת ש"פ בלק, י"ז תמוז (נדחה) תשמ"ח (התוועדויות תשמ"ח ח"ד ע' 25 ואילך), שנה זו (לעיל ע' 31 ואילך). ועוד.

(36) ישע"י נח, ה. וראה אגה"ת ספ"ב.

(37) לשון הרמב"ם סוף הלכות תעניות.

(38) וכמ"ש במנחת שבת "ואני תפלתי לך ה' רצון" (תהלים סט, יד. וראה זח"ג קכט, א).

(39) נוסח תפלת עמידה דש"ק.

(40) מגילה ה, ריש ע"ב. וראה שיחת שבעה

ובפנימיות הענינים⁵⁵: גודל העילוי
 תשעה באב, הזמן לידת המשיח
 (שבזמן הגלות ה"ז בהעלם) מתבטא
 בגלוי בחמשה עשר באב, כאשר
 "קיימא סיהרא באשלמותא"⁵⁶, אזי
 נעשה עלי' ושלמות בלבנה (ספירת
 המלכות), בחי' דוד מלכא משיחא
 (כמו שאומרים בקידוש לבנה), לאחר
 גודל הירידה וההעלם שבוה בתשעה
 באב (בזמן הגלות), "על מנת שיבוא
 ארי' במזל ארי' ויבנה אריאל". ומעין
 גילוי זה ישנה בשבת תשעה באב —
 כאשר ישנו בגלוי רק הטוב פנימי
 (לידת המשיח) בתשעה באב. ולכן
 (גם) "לא היו ימים טובים לישראל
 כחמשה עשר באב" — בגלל גודל
 העלי' דט"ו באב, "שאז מאיר מעין
 גילוי דלעתיד שאין בו הפסק"⁵⁷,
 הקשור עם בנין בית המקדש⁵⁸.

ולכן משווים את גודל היו"ט
 דחמשה עשר באב עם יוהכ"פ — כי
 ב"אחת בשנה"⁵⁹ דיוהכ"פ — שקשור
 עם גילוי היחידה⁶⁰ (משיח, בחי'
 יחידה הכללית)⁶¹ — נעשה גם עליית

קבלה ומדרבנן — יש להם שייכות,
 הם מעין ונמשכים מהצום דיום
 הכפורים שהוא מן התורה. כידוע
 שכל מצוות דרבנן הם "כעין
 דאורייתא"⁴⁷, עד שהם "יוצאות
 ונמשכות ממצות התורה" (דוגמתן)⁴⁸.

מבין הד' צומות גופא, הרי תשעה
 באב הכי דומה ליוהכ"פ — "אין בין
 תשעה באב ליום הכפורים כו"⁴⁹,
 "תשעה באב לילו כיומו לכל דבר כו'
 ובין השמשות שלו אסור כיוהכ"פ"⁵⁰.

ובפרט ע"פ דברי חז"ל⁵¹, שמשווים
 היום-טוב דט"ו באב — שבא כתיקון
 על הדברים שאירעו בתשעה באב
 ("יום⁵² שכלו בו מתי מדבר"⁵³, כאשר
 תמה הגזירה של מתי מדבר שאירעה
 בתשעה באב⁵⁴) — עם יום הכפורים
 — "לא היו ימים טובים לישראל
 כחמשה עשר באב וכיום הכפורים
 כו".

גדלי' שנה זו ס"ב ואילך (התוועדיות תנש"א ח"א
 ע' 33 ואילך).

(47) פסחים ל, ב. וש"נ.

(48) אגה"ק סכ"ט: "ד' מצוות דרבנן אינן
 נחשבות מצוות בפני עצמן שהרי כבר נאמר לא
 תוסף (ראה יג, א*), אלא הן יוצאות ונמשכות
 ממצות התורה וכלולות בהן במספר תרי"ג".

(49) פסחים נד, ב.

(50) רמב"ם הל' תעניות פ"ה ה"ז. וראה

תושו"ע או"ח סתק"ג.

(51) תענית כז, ב במשנה.

(52) שם ל, ב בגמרא.

(53) וכן שאר הטעמים בגמרא שם שייכים
 לתיקון המאורעות דתשעה באב — ראה לקו"ש
 חכ"ד ע' 51 ואילך. שיחת ט"ו באב תשמ"ז ס"ג.
 ועוד.

(54) פרש"י ותוס' תענית שם, סע"ב —

מאיכ"ר פתיחתא לג.

(* וראה לקו"ש חט"ו ע' 138 הערה 8. וש"נ.

(55) ראה אוה"ת ואתחנן ע' ב'קצו ואילך. נ"ך
 ע' א'צרו. ד"ה נחמו עת"ר (ע' רכא ואילך).

(56) שמו"ר פט"ו, כו. זח"א קנ, רע"א.

(57) ד"ה נחמו עת"ר (ע' רל). וראה אוה"ת
 ואתחנן ונ"ך שם.

(58) ראה חדא"ג מהרש"א משנה תענית שם,
 ש"טעמי שמחתו (דחמשה עשר באב) .. תלויים
 בבנין המקדש".

(59) ס"פ תצוה. אחרי טז, ל.

(60) ראה תוד"ה עד אחת — מנחות יח, א.
 וראה עטרת ראש שער יוהכ"פ פ"ב ואילך.
 ובארוכה — ברכת ערב יוהכ"פ תשמ"ז. וש"נ.

(61) רמ"ז לוח"ב מ, ב. ולוח"ג, רס, ב. ועוד.
 וראה סה"מ תרצ"ט ע' 207. ובכ"מ.

טובים בגאולה האמיתית והשלמה) — נמצא, שבתשעה באב עצמו ישנו ע"ד הגילוי דיוהכ"פ (רק שבזמן הגלות הוא בהעלם באותם השנים שתשעה באב חל להיות בימי החול).

ה. ע"פ השייכות הנ"ל של תשעה באב עם יוהכ"פ — יש לומר, שזה שכתוב בנוגע ליוהכ"פ אשר "כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו התענה תשיעי ועשירי", הנה ע"ד ומעין זה ישנו בקביעות שנה זו כשתשעה באב חל בשבת, שאז שייך לקיים "האוכל ושותה בתשיעי" (בתשיעי באב) בגלל מצות עונג שבת [ואדרבה, עם הוספה (כנ"ל), וי"ל ע"ד האכו"ש בתשיעי בתשרי שצ"ל "כפי שיעור ב' ימים ערב יוהכ"פ ויוהכ"פ"⁷⁰], שעי"ז "מעלה עליו הכתוב" — הכתוב (תורה) עצמו פועל בו (בהאוכל) עלי' (מעלה עליו הכתוב), ועלי' "כאילו התענה תשיעי ועשירי", יש לו המעלה (ע"י האכילה ושת' בתשיעי) של "התענה" — מעין עוה"ב ש"אינן⁷¹ בו לא אכילה ולא שתי"⁷² — "תשיעי ועשירי", שתי ימים.

יתירה מזו: כיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא", כולל גם "שיבוא בכל יום", ביום זה ממש (שבת תשעה באב ה'תנש"א), שאזי התענית תדחה לגמרי, ותשעה באב יהי' יום טוב

המלכות בפנימיות עתיק, "שהוא ג"כ מעין דלעתיד"⁶² (וקשור גם עם בית המקדש⁶³).

ולהוסיף, שהסיום ד"שבעה נדחמתא" (שבא אחרי תשעה באב) הוא בראש השנה⁶⁴ ("מאחר תשעה באב עד ראש השנה"⁶⁵), אשר, שלימותו של ר"ה הוא — ביוהכ"פ⁶⁶ (ר"ה בבחי' פנימיות⁶⁷). ויוהכ"פ הוא "יום חתונתו זה מתן תורה" (דלוחות האחרונות)⁶⁸ — הסיום של הארבעים יום האחרונים של משה בהר, שהתחילו בר"ח אלול, לאחר המ' ימים אמצעיים מ"ז תמוז עד ר"ח אלול (כולל תשעה באב וט"ו באב)⁶⁹.

וע"פ המדובר לעיל, שבשבת תשעה באב מתגלה הטוב פנימי וגודל העילוי דתשעה באב (מעין דיהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים

62 ד"ה נחמו שם (ע' רלא). וראה אוה"ת שם. המשך תרס"ו בסופו (ע' תקמו).

63 ראה מפרשי המשנה תענית שם (רע"ב).

רש"י על הרי"ף) ש"יום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק" קאי על יוהכ"פ שבו נתחנן המקדש.

64 ולהעיר מהיש נוהגין שמחמשה עשר באב ואילך מברכים ומאחלים "כתיבה וחתימה טובה" (שהיא גם הגימטריא ד"חמשה עשר באב") — שער ישכר ענין יום חבד מגל דרוש ב. דרכי חיים ושלום סתרפ"ד.

65 רמב"ם סדר תפלות כל השנה בסופו.

66 ולהעיר גם ש"ארי" (המול דחודש אב)

ר"ת "אלול, ראש השנה, יוהכ"פ, הושענא רבה" (של"ה ריש מס' ר"ה (ריג, א). הובא באוה"ת נ"ך ע' תסז. ס"ע אינז). וראה שיחת ט"ו באב תשמ"ז בסופה.

67 לקו"ת ר"ה (נח, א).

68 משנה תענית שם (כו, ב) ובפרש"י.

69 וראה שיחת ט"ו באב שם ס"ו ובהערה 83,

שי"ל שבט"ו באב מתחילה ההכנה ד"יום חתונתו זה מתן תורה".

70 פע"ח שער יוהכ"פ פ"א. סידור אדה"ז לאחרי סדר כפרות. אשל אברהם (להרה"צ כו' מבוטשטאטש) או"ח ר"ס תרד.

71 ברכות יז, א.

72 ראה המשך תרס"ו שם.

— "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד"⁷⁸. וי"ל שזה גם מתאים לכך שיום עשירי בחודש קשור עם "העשירי יהי' קודש"⁷⁹, קדש מלה בגרמי'.

ו. ויש להוסיף, שבקביעות שנה זו, כשתשעה באב חל בשבת, וגם ההתחלה של "בין המצרים" (שבעה עשר בתמוז) חל בשבת (והתענית נדחת) — נמצא שההתחלה והסיום ד"תלתא דפורענותא" אינה עם ענין של פורעניות ח"ו, אלא אדרבה — עם יום השבת, "חמדת ימים", ומצוה לענגו כו', וכיון ש"אחכה לו בכל יום שיבוא" הרי מחר גם לא תהי' תענית (ואפילו אם משיח יתעכב ח"ו, ה"ז תענית מחוץ לה"תלתא דפורענותא" שכבר נסתיימו בשבת).

ויש לומר, שזה מבטא בגלוי גם את התוכן פנימי של ה"תלתא דפורענותא" — כפי שהם כנגד הג' מוחין⁸⁰ [אלא שבזמן הגלות נמצאים הג' מוחין בעולם ובהסתלקות⁸¹], כפי

גדול — מובן איפוא שה"מעלה עליו הכתוב" (העלי') שנעשה על-ידי "האוכל ושותה בתשיעי" (מעשינו ועבודתנו בתשעה באב זה) אינה באמצעות "התענה (תשיעי ועשירי)", שכן יהי' אז אכילה ושתי' גם בעשירי באב⁷³, ובהאכילה ושתי' תהי' מעלה גדולה ביותר, ובפרט שבפשטות יהי' זה קשור גם עם חנוכת ביהמ"ק השלישי, שירד למטה תיכף ומיד ממש⁷⁴, ע"ד — ויתירה מזה — המעלה וזכות של האכילה ושתי' ביהמ"ק (עשירי בתשרי) בחנוכת בית ראשון⁷⁵ [ובמכ"ש וק"ו, שכן בימות המשיח תבטל לגמרי התענית דתשעה באב (משא"כ דחיית התענית ביהמ"ק בחנוכת בית ראשון היתה רק הוראת שעה)].

ולהוסיף, שבקביעות שנה זו (כשישנו "האוכל ושותה בתשיעי") הרי עשירי באב חל ביום אחד בשבוע — שהוא בדוגמת יום אחד הראשון (של מעשה בראשית) — כאשר "הקב"ה הי' יחיד בעולמו"⁷⁶; ואם משיח בא תיכף ומיד ממש, הרי למחרת, יום אחד עשירי באב, תאיר אחדותו ית' בתכלית הגילוי — ע"ד הגילוי ד"אחת בשנה" דעשירי בתשרי (יחידה שקשורה עם יחיד שלמעלה⁷⁷)

(78) זכרי' יד, ט.

(79) בחוקותי כז, לב.

(80) דרוש הרה"ח ר' הלל מפאריש ד"ה איתא בפסיקתא כו' (י"ל בקופיר). וכנראה מיוסד על דרוש כ"ק אדמו"ר הצ"צ.

(81) והטעם לתלתא דפורענותא — אף שתלתא מורה על חזקה וקיום (ב"מ קו, ב. וש"נ) ששייך דוקא בקדושה, ולא בענין הפורעניות — יש לומר א' מהביאורים בזה: כדי שתהי' שלימות ענין הבחירה, שהרי "זה לעומת זה עשה אלקים" (קהלת ז, יד), שבכל דבר שבקדושה (כולל ענין של חזקה בשלשה) יש לעומת זה; והכוונה היא (על מנת) להפוך ה"זה" (דלעומת זה) לקדושה — זדונות נעשו לו זכויות, ועד זכויות ממש. וראה גם

(73) ורק "כאילו התענה", שתהי' המעלה ד"עוה"ב אין בו לא אכילה ולא שתי", ביחד עם המעלה דסעודה לע"ל (ראה תשובות וביאורים סי"א בסופו בהערה).

(74) ראה רש"י ותוס' סוכה מא, סע"א.

(75) מו"ק ט, א.

(76) פרש"י בראשית א, ה.

(77) ע"ח שער דרושי אבי"ע פ"א. הובא בלקו"ת ראה כה, א.

בואו ורשו את הארץ אשר נשבע ה' לאבותיכם גו'⁸⁸, ובסיום הפרשה, כיבוש ארץ סיחון ועוג ונתינתה לבני גד ובני ראובן⁸⁹.

ובפרטיות יותר — בג' פרשיות אלה מדובר אודות חלוקת הארץ כולה, לא רק בעבר הירדן מערבה, אלא גם בעבר הירדן מזרחה (נחלת בני גד ובני ראובן), שזה ה' ההתחלה של כיבוש וחלוקת ארץ ג' אומות קניזי וקדמוני, "אדום ומואב ועמון"⁹⁰ .. (ש)עתידיים להיות ירושה לעתיד⁹¹. ויש לומר, שמרומזים כאן הג' מוחין שבאים יחד עם ה' מדות (כיבוש ז' ארצות מעבר הירדן מערבה) בג' השבתות של "שלושת השבועות" (כאשר קורין ג' פרשיות אלה בשנה זו) שמהם באים לה"שבע דנחמתא" שלאחרי זה.

ובעבודת האדם ה"ז מורה על העבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"⁹² — כיבוש וחלוקת חלקו בעולם, ולעשותו "ארץ ישראל", דירה לו יתברך בתחתונים⁹³, ובתכלית השלימות — במחשבה דיבור ומעשה, כהכנה לעתידה ארץ ישראל

שזה יתגלה בשלימות בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר יהי הכיבוש של כל העשר ארצות — נוסף לשבע ארצות, כנגד בירור ה' מדות, גם הג' ארצות דקניזי קניזי וקדמוני, כנגד הג' מוחין⁸². ואדרבה: כיון שהגילוי דהג' מוחין נעשה לאחרי ההעלם, ה"ז ביתר שאת וביתר עוז, כיתרון האור מן החושך⁸³.

ויש לקשר זה גם עם פרשיות השבוע של "שלושת השבועות" — פינחס, מטות-מסעי, דברים⁸⁴: הצד השהה של ג' הפרשיות הוא, שבהם מדובר אודות חלוקת הארץ: בפ' פינחס — "לאלה תחלק הארץ בנחלה גו' אך בגורל יחלק את הארץ"⁸⁵; בפ' מטות — בקשת בני גד וראובן "יותן את הארץ הזאת לעבדיך לאחווה .. מעבר הירדן מזרחה"⁸⁶, ובפ' מסעי — "זאת הארץ אשר תפול לכם בנחלה גו' אשר תנחלו אותה בגורל גו'";⁸⁷ ובפ' דברים — בהתחלת הפרשה, "פנו וסעו לכם ובואו הר האמורי ואל כל שכניו וגו' ארץ הכנעני והלבנון עד הנהר הגדול נהר פרת", "ראה נתתי לפניכם את הארץ

שיחת ש"פ מטו"מ תש"נ (התוועדיות תש"נ ח"ד ע' 75 ואילך).

(82) רד"ה אל תצר את מואב — מאמרי אדראמ"צ דברים בתחלתו.

(83) קהלת ב, יג.

(84) בהבא להלן — ראה גם שיחת י"ז תמוז

וש"פ פינחס תש"נ ס"ה (התוועדיות שם ע' 44 ואילך).

(85) כו, נג. נה.

(86) לב, ה. יט.

(87) לד, ב. טו.

(88) א, ד-ח.

(89) ב, כד ואילך.

(90) עי"ז ש"עמון ומואב טיהרו בסיחון" (גיטין לח, א. ו.ש"נ) — ראה שיחת ש"פ חוקת תש"נ ס"ז (התוועדיות תש"נ ח"ג ע' 402 ואילך).

(91) פרש"י לך לך טו, יט.

(92) אגרות-קודש כ"ק אדמו"ר מהור"צ ח"א ע' תפה ואילך.

(93) ראה תנחומא נשא טז. בחוקותי ג.

במדב"ר פי"ג, ו. תניא פל"ו. ובכ"מ.

אילו זכו היתה תפלת משה מתקיימת בשעתו, והוא הי' מכניס את בני לארץ ישראל, ובונה את בית המקדש, ואזי הי' זה בית נצחי, בגאולה הנצחית — הגאולה שלימה, כמבואר בספרים¹⁰².

מפני סיבות שונות הרי תפלת משה בשעתה לא נתקיימה בפועל בעוה"ז הגשמי (בגלל הגזירה שהיתה אז שמשה צריך להישאר עם בני דורו במדבר, כדלקמן), אבל להיותה תפלה של משה (ועוד תקט"ו תפלות) בודאי תתקיים, אלא אח"כ — בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ש"גואל ראשון (משה) הוא גואל אחרון¹⁰³, והוא מכניס את כל בני לארץ ישראל, בגאולה שאין אחרי גלות¹⁰⁴, ובבנין ביהמ"ק השלישי, בית נצחי¹⁰⁵.

ומכל האמור יוצא, שתפלתו של משה קיימת לעולם ופועלת פעולתה, רק לא בזמן ההוא, אלא אחרי זמן — כשתבוא הגאולה נצחית, ומשה — גואל ראשון הוא גואל אחרון — מכניס את כל בני לארץ ישראל.

ח. עפ"ז תובן גם מהי ההוראה הנצחית מהנ"ל בכל הדורות:

משה התחיל תפלתו באמרו¹⁰⁶

שתפשט בכל הארצות⁹⁴, כמדובר לעיל⁹⁵.

ז. ויש לומר, שהענין דגילוי המשיח בתשעה באב (במנחה), וכפי שהוא קשור עם העבודה בארץ ישראל — מודגש יותר בפרשה שקורין כתפלת מנחה של שבת תשעה באב (שבת חזון), פ' ואתחנן:

ע"פ הכלל שהתורה היא נצחית⁹⁶ ותורה מלשון הוראה⁹⁷, כל הענינים בתורה הם נצחיים לעולם ועד, ונותנים הוראות נצחיות לבני בכל זמן ובכל מקום — מתעוררת השאלה: מהי ההוראה נצחית מ"ואתחנן אל ה'", תפלת משה להקב"ה להיכנס לארץ, תפלה ובקשה שלא נתקיימה אז, ובמילא ה"ז לכאורה בגדר ד"מאי דהוה הוה"⁹⁸?

והביאור בזה: מובן ופשוט שתפלתו של משה קיימת כל הזמן בתוקף ובודאי אף תקויים, במכ"ש מתפלתו של כל צדיק [ובמכ"ש מזה ש"צדיק גוזר והקב"ה מקיים"⁹⁹], עאכו"כ תפלתו של משה רבינו (שאפילו מעשה ידיו הם נצחיים¹⁰⁰, עאכו"כ תפלתו לה'), ובפרט שמשה התפלל על זה תקט"ו (כמנין "ואתחנן") תפלות¹⁰¹.

94 ראה פסיקתא רבתי פ' שבת ור"ח. י"ש ישע"י רמז תקג. ועוד.

95 שיחת ש"פ פינחס שנה זו (לעיל ע' 51 ואילך).

96 תניא רפי"ז. ובכ"מ.

97 ראה רד"ק לתהלים יט, ת. ועוד.

98 לשון חז"ל — פסחים קח, א. ובכ"מ.

99 תנחומא וירא יט. וראה שבת נט, ב.

100 סוטה ט, סע"א.

101 דב"ר פ"א, י.

102 מגלה עמוקות אופן קפה (הובא בליקוט ראובני פ' ואתחנן). אלשיך, אוה"ח ועוד ריש פ' ואתחנן. שערי תשובה לאדהאמ"צ ח"ב חינוך בתחלתו. אוה"ת ואתחנן ע' סה. צג. ב"רא. ועוד.

103 ראה שמו"ר פ"ב, ד. זח"א רנג, א. ועוד.

104 ראה מכילתא בשלח טו, א. תוד"ה ה"ג ונאמר — פסחים קטז, ב.

105 זח"א כח, א. ח"ג רכא, א.

106 ואתחנן ג, כד.

את נפשו והמשיך לבקש ולהתפלל להיכנס לארץ ישראל [וביחד עם זה כפשוטו, שזה לא יזיק ח"ו ליהודי אחר, יהושע בן נון, שהועידו הקב"ה עוד לפני-כן להכניס את בני"י לארץ ישראל];

ואפילו אילו הי' בידי משה לפעול ע"י תפלתו להיכנס לארץ ישראל (ובודאי יכל לפעול זאת, במכ"ש מתפלת כל צדיק כנ"ל) — הרי להיותו רועה ישראל אמיתי, ורבי אמיתי, מלמד תורה לישראל אמיתי — אינו יוצא מהגלות בהשאירו שם את תלמידיו (כפי שהדין הוא, ש"תלמיד שגלה כו' מגלין רבו עמו"¹¹¹), אלא שלימות הגאולה שלו מתבטאת כאשר ביחד איתו נגאלים כל תלמידיו¹¹² (במכ"ש מהקצה ההפכי, ש"הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו"¹¹¹). ובמילא מובן, שתפלת משה להיכנס לארץ ישראל כללה בתוכה, שגם בני"י שבדורו (דור דיעה), דור המדבר, יכנסו איתו לארץ ישראל בגאולה השלימה.

ומכאן ישנו גם הלימוד לדורות — בנוגע לאתפשטותא דמשה בכל דור ודור¹¹³, עד משה שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ועד"ז בנוגע לבחי' משה שישנו בכל יהודי¹¹⁴ — שמבלי הבט על התפלות ובקשות שהיו ע"ע, צריכים עוד פעם ושוב להתפלל ולבקש מהקב"ה "עד מתו"¹¹⁵...

"אתה החילות להראות את עבדך — פתח להיות עומד ומתפלל"¹⁰⁷, זאת אומרת ש"אע"פ שנגזרה גזירה [שמשה לא יכנס לארץ ישראל], אמר לו, ממך למדתי שאמרת לי ועתה הניחה לי וכי תופס הייתי כך אלא לפתוח פתח שבי הי' תלוי להתפלל עליהם, כמו כן הייתי סבור לעשות עכשיו"¹⁰⁷, "אתה אין מי שימחה בידך אם תמחול לי ותבטל גזירתך"¹⁰⁷.

שכן, היות שמדובר אודות הכניסה לארץ ישראל והבאת הגאולה שלימה לכל בני"י — הנה הגם שידע על הגזירה, המשיך משה לעשות כל התלוי בו להתפלל, ועוה"פ ועוה"פ, עד — להתפלל תקט"ו תפלות [או תפלה שחודרת דרך כל הט"ו פעמים ת"ק דרגות דסדר השתלשלות, בין רקיע לרקיע מהשבעה רקיעים ובין רקיע לארץ]¹⁰⁸ — שמא זה יפעל שהקב"ה יבטל גזירתו ויתן לו להכניס בני"י לארץ ישראל.

יתירה מזה: אפילו לאחר שאמר לו הקב"ה "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה"¹⁰⁹ — הרי ספק גדול אם משה קיבל זאת כביכול, שכן, הכלל הוא ש"כל מה שיאמר לך בעה"ב עשה חוץ מצא"¹¹⁰, הנה אפילו כשהבעה"ב האמיתי (הקב"ה) מצוה על משה "צא", "אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" — מסתבר לומר, שמשה מסר

111 רמב"ם הל' רוצח ושמירת נפש פ"ז ה"א.
112 וראה דבר" פ"ב, ט.
113 זח"ג רעג, א.
114 תניא רפמ"ב.
115 ראה לקו"ש ח"ל ע' 182 ואילך. וש"נ.

107 פרש"י שם.
108 אוה"ת ואתחנן ס"ע קיג, ע"פ תוד"ה רגלי — חגיגה יג, א.
109 ואתחנן ג, כו.
110 פסחים פו, ב. ועוד.

מישראל, "ברוב עם הדרת מלך"¹²¹, אשר נוסף לזה שכל יהודי הוא בעה"ב על כל המציאות, ועאכו"כ על מציאותו הפרטית ועבודתו הפרטית ד"אדם כי יקריב — מכס קרבן לה"¹²², "מכס" דוקא¹²³, ועל ידי זה ה"ה מקריב גם את כל עניני העולם (דצח"מ)¹²⁴ שכלולים בו¹²⁵ (ובקרבן¹²⁶) — ה"ז ביתר שאת וביתר עוז כאשר מתבטא הדבר באמצעות כו"כ עשיריות מישראל, שנמצאים באחדות, אשר האהבה ואחדות בין בני"י מבטלת סיבת הגלות¹²⁷, ובמילא — מתבטל המסוכב (גלות), ותיכף ומיד ממש באה הגאולה.

ובפרט שנוסף לכך ה"ז זמן זכאי — שבת תשעה באב בזמן תפלת מנחה, כשנעשית התגברות חדשה (לידת ו) מזל משיח צדקנו, ונוסף לזה — בשנת ה'תשנ"א, ר"ת ה' תה"י שנת נפלאות אראנו, עד להנפלאות של הגאולה האמיתית והשלימה (שעליהם נאמר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹²⁸).

ומכל האמור מובן — שזמן זה ומקום זה ה"ה זמן ומקום הכי מסוגלים לביאת משיח צדקנו.

והדבר בטוח שהתפלה ובקשה מתקיימים, ותיכף ומיד ממש — ובאופן ד"מתנת חנם" ("ואתחנן", "אין חנון בכל מקום אלא לשון מתנת חנם"¹¹⁶), שלא בערך להעבודה — באה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, "גואל ראשון הוא גואל אחרון", וכל בני"י הולכים לארץ ישראל, בגאולה הנצחית, ויורד למטה בית המקדש השלישי שעומד מוכן ובנוי למעלה⁷⁴.

ט. ענין זה מתחזק יותר בעמדנו עכשיו בבית משולש, ביהכנ"ס, ביהמ"ד ובית מעשים טובים וגמילות חסדים, ובמיוחד — מכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, משה שבדורנו — שזה מעין והכנה לבית המקדש השלישי, שאף הוא בית משולש¹¹⁷: ביתי בית תפלה¹¹⁸, בית תורה (מקום סנהדרין ליד לשכת הגזית¹¹⁹), ובית גמילות חסדים (שנמשך ע"י הקרבת הקרבנות¹²⁰).

ובבית המשולש גופא נמצאים כעת בהתוועדות יחדיו עם כמה עשיריות

116 פרש"י ר"פ ואתחנן.

117 נוסף על זה שביהמ"ק השלישי כולל בתוכו גם בית ראשון ובית שני, "אלה פקודי המשכן משכן", הב' מקדשות שנמשכנו בשני חורבנין (פרש"י ר"פ פקודי) ויוחזרו לע"ל (כפשטות ענין המשכון).
118 ישע"י נו, ז.

119 ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ יתרו. פרש"י ר"פ משפטים. מדות פ"ה מ"ד. סנהדרין פו, ב (במשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.

120 ראה בארוכה מכתב בין עשירי שבט וט"ו שבט תשמ"ז (התוועדויות תשמ"ז ח"ב ע' 414 ואילך). שיחת ש"פ תרומה תשמ"ז. וש"נ.

121 משלי יד, כח.

122 ויקרא א, ב.

123 ראה לקו"ת ויקרא ב, ב ואילך. "היום

יום" כ אדר שני.

124 ראה תניא פל"ד (מג, ב).

125 ראה תניא פל"ח.

126 ראה טעמי המצוות (להאירו"ל) ר"פ

ויקרא. ובכ"מ.

127 יומא ט, ב.

128 מיכה ז, טו.

כולא חד¹³⁴), שבא ונמשך אח"כ בפרטי עניני תורה שיהודי לומד (עם עשר כחות נפשו). ועד"ז ישנו הגילוי ביום אחד עשר בכל חודש¹³⁵, ועאכו"כ בחודש מנחם אב — שקשור עם הגאולה (כנ"ל), ועם הגילוי ד"תורה חדשה מאתי תצא¹³⁶ — שלימות הגילוי ד"אחד עשר יום מחורב", בחי' אחד עשר שבתורה חדשה "מאתי", עצמותו ית', ובאופן של "תצא", המשכה בכל הדרגות שלמטה מזה.

ועאכו"כ שישנה הגאולה בהימים שלאחרי זה, יום שני — כפליים דויהי ערב ויהי בוקר, יום שלישי שהוכפל בו כי טוב¹³⁷, כפליים לתושי¹³⁸ (שתורה נקראת תושי¹³⁹), שכפל קשור עם גאולה¹⁴⁰, ויום רביעי (בן זוגו דיום ראשון), ויום חמישי (בן זוגו דיום שני), ויום ששי (בן זוגו דיום שלישי),

ועאכו"כ יום הששי זה — חמשה עשר באב, כשקיימא סיהרא באשלמותא דכל חודש אב, וישראל דומין ומונין ללבנה¹⁴¹, והם עתידים להתחדש כמותה¹⁴².

ובפשטות — שיהודי מאמין באמונה שלימה, שמשיח צדקנו, "מלך מבית דוד הוגה בתורה ועוסק במצות כו"¹²⁹, ובתור "משיח ודאי" (עי"ז ש"עשה והצליח ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל)¹³⁰ — נכנס כעת ממש לבית הכנסת, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, הוא מוליך את כולם בתוך כלל ישראל לארץ הקודש, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, לבית המקדש השלישי,

וכאמור — תיכף ומיד ממש, ברגע זה ממש בשבת תשעה באב ה'תנש"א, כך שעשירי במנחם-אב — עשירי יהי' קודש — נעשה קודש, נהפך ליום טוב ולששון ולשמחה,

ועאכו"כ אחד עשר במנחם-אב, שקשור עם "אחד עשר יום מחורב" (שבפרשתנו¹³¹), בחי' אחד עשר דמתן תורה בהר סיני (חורב), הגילוי דבחי' כתר (עד פנימיות הכתר)¹³², כפי שתורה היא בשורשה למעלה מעלה, למעלה מהעשר ספירות, וביחד עם זה נמשך מזה בכל העשר ספירות (כך שישנו כבר "מהלך" מ"אחד עשר יום"), ובעבודת האדם — הענין דברכת התורה ("אשר נתן לנו את תורתנו", תורתו של הקב"ה, "חמדה גנוזה"¹³³, עד כפי שאורייתא וקוב"ה

134) זהר הובא בתניא פ"ד, רפכ"ג. וראה זהר ח"א כד, א. ח"ב ס, א. תקו"ז ת"ו (כא, ב). תכ"ד (סד, א). ועוד.
135) ראה גם התוועדיות תשמ"ט ח"ג ע' 6 ואילך.

136) ישע"י נא, ד. ויק"ר פ"ג, ג.
137) פרש"י בראשית א, ז.
138) איוב יא, ו. שמור"ר רפמ"ו.
139) סנהדרין כו, ב. וראה אגה"ק סכ"ב.
140) ראה יל"ש ר"פ לך. אוה"ת לך תעדר, א. ד"ה לך לך תרכ"ז. תר"ל. ועוד.
141) סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. ועוד.
142) נוסח ברכות קידוש לבנה.

129) רמב"ם הל' מלכים פ"ד ה"ד.
130) רמב"ם שם.
131) א, ב.
132) ראה יהל אור ע' מח. אוה"ת פרשתנו ע' יט. סה"מ עטר"ת ע' תקפז. ועוד.
133) שבת פח, ב.

לכללות העבודה בזמן הזה, אשר "תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים כו' תלוי במעשינו ועבודותינו כל זמן משך הגלות"¹⁴⁷, עד ש"גאולה" נעשית דוקא ע"י העבודה לגלות את האל"ף דאלופו של עולם ב"גולה" (גלות), גאולה¹⁴⁸.

ובנוגע לפועל — החלטות טובות בקשר עם ימים אלו:

בהתאם להסיוס דהפטורת שבת חזון "ציון במשפט תפדה ושבי" בצדקה"³⁰⁷ — ש"משפט" קאי על תורה¹⁴⁹ ו"צדקה" קאי על כללות כל המצוות אשר נכללים במצוות צדקה¹⁵⁰ — שיוסיפו בימים אלו בלימוד התורה וקיום המצוות, ובמיוחד מצות צדקה, החל ביום שבת זה (באופן המתור), ועאכ"כ במוצאי שבת וביום ראשון¹⁵¹ ובמוצאי יום ראשון, ובימים שלאחרי זה.

וב"משפט" (תורה) עצמו — הרי בהמשך לזה שדובר בהתועדות שלפני זה, כאן המקום לעורר עוה"פ מחדש, שאם ח"ו משיח יתעכב, להמשיך, ובחיות חדשה והתחזקות

י. הגם ש"אני מאמין" ש"הנה זה (משיח) בא" ביום זה ממש (כנ"ל) — התורה מורה ליהודי, שעליו תמיד לעשות עבודתו כדבעי ובשלימות לפי מצבו בהנה, כולל — עשיית הכנות מתאימות, והכנה רבתי¹⁴³, לעניני הקדושה שעליו לעשות מחר ומחרתיים ולאחר זמן.

וכרגיל בהתועדות אלו וכיו"ב, לקבל החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות, ובהפצת התורה והיהדות והפצת המעינות חוצה, ונהוג להקדים ולהוסיף (לפני קבלת ההחלטות) — "אם ח"ו משיח יתעכב", כי "אחכה לו" שיבוא ביום זה ממש (כנ"ל), במילא מבהירים בזאת שההחלטות טובות (בשייכות עם העבודה בזמן הגלות) הם "אם ח"ו משיח יתעכב".

ובאמת, גם לאחר ביאת המשיח, ישאר ויהי המשך מהתורה ועבודה (והחלטות טובות) בזמן הגלות, כידוע הביאור¹⁴⁴ במאחז"ל¹⁴⁵ "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו", שההכנה והכלי להגילויים והעבודה בגן-עדן ועד"ז בהגאולה¹⁴⁶, ה"ז על-ידי "תלמודו בידו" בזמן הזה, שרובו קשור עם זמן ומקום הגלות, ועי"ז "לוקחים" התורה בגן-עדן ולע"ל (אע"פ שגן-עדן ועאכ"כ גאולה — ה"ה היפך הגלות). ועד"ז בנוגע

(147) תניא רפ"ז.

(148) ראה שיחת ש"פ אחו"ק וש"פ אמור שנה זו (התועדות תנש"א ח"ג ע' 177 ואילך; ע' 217 ואילך).

(149) לקו"ת ר"פ דברים.

(150) ראה ב"ב ט, ב. תניא פל"ז (מח, ב).

(151) להעיר שכ"ק אדמו"ר שליט"א נתן שטרות של דולר על מנת לחלקן לצדקה — במוצאי שבת, ליל עשירי באב, לאחר אמירת איכה. וכן בעשירי באב לאחר תפלת מנחה, ופעם שלישית — לאחר השיחה לפני תפלת ערבית. המו"ל.

(143) ראה ביצה ד, ב. ובכ"מ. וראה

אנציקלופדי תלמודית ערך הזמנה (א) ס"ג. וש"נ.

(144) ראה לקו"ת ואתחנן ו. ג. שה"ש כב, ד.

ובכ"מ.

(145) פסחים נ, א. קה"ר פ"ט, ח.

(146) ראה לקו"ש חכ"ד ע' 570 בהערה.

אנשים נשים וטף, ולדבר דברי תורה, ומה טוב — לעשות "סיום" מסכת, ולתת נתינה לצדקה, ולקבל החלטות טובות להוסיף בכל עניני תורה ומצוות ובכל ענינים טובים.

והיות שחמשה עשר באב חל בשנה זו ביום הששי (שאו יכולה להתעורר שאלה בנוגע לעשיית התועדות), שיעשו ההתועדות ליל אור לששי, והתועדות גדולה בשמחה גדולה, ה"ז יוריד את כל השאלות.

ובהדגשה — התועדות מתוך שמחה וטוב לבב, בהתאם לכך ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", עד לשמחה הכי גדולה, בדוגמת שמחת נישואין, שבה קשורה השמחה ויו"ט גדול דט"ו באב ("שבהן" 154 בנות ירושלים (וי"ג 155): בנות ישראל) יוצאות כו' וחולות בכרמים כו'"). ובפרט ע"פ מנהג ישראל שבימים אלו (לאחרי תשעה באב), מרבים בשידוכין וחתונות בישראל (ובפרט שזה לאחרי ההפסק בזה ב"שלושת השבועות").

יב. ולהוסיף, שהקביעות דחמשה עשר באב בשנה זו ביום הששי מרמז על סיום עבודת בני" (אתם קרויין אדם" 156, שנברא ביום הששי כנגד) אלף הששי" 157, ערב והכנה לה"יום שכולו שבת ומנוחה לחיי העולמים", עד באופן של "מתנת חנם" (גילוי

(בכל יום יהיו בעיניך חדשים" 152), לערוך "סיומים" במסכתות הש"ס ("משפט") ב"תשעת הימים", כולל — ביום שבת קודש זה (ולקשר הסיום בשבת עם סעודה), ולאח"ז — גם במוצאי שבת וביום ראשון עשירי באב (באופן המותר), ועאכו"כ במוצאי יום ראשון,

והיות שהימים שלאחרי זה — עד חמשה עשר באב — הם המשך לתשעה באב — הרי אם משיח יתעבב ח"ו בימים הבאים — מציעים, שימשיכו בעריכת "סיומים" גם בימים שלאחרי זה, עד חמשה עשר באב, ועד בכלל. ולקשר ה"סיום" ("משפט") גם עם נתינה לצדקה. ובמקום המתאים — לקשר גם את ה"סיום" — "יומא טבא לרבנן" 153 — עם סעודה והתועדות.

ויש לפרסם זה בכל מקום האפשרי, הן במקומות שכבר קיימו זאת בימים שלפני זה — שימשיכו בזה, ובתוספת חיות וחיוזוק, ועאכו"כ במקומות שאליהם הפירסום לא הגיע — שיגיעו לשם ויפעלו לעשיית "סיומים" גם שם, ולהוסיף ב"משפט" וב"צדקה" בכלל.

יא. בקשר עם חמשה עשר באב — יום הששי הבע"ל — כדאי שיעשו בכל מקום ומקום התועדות גדולה בשמחה גדולה, לקבץ יהודים,

154) משנה תענית שם (כו, ב).
155) ראה שינויי נוסחאות למשניות. וש"נ.
וראה לקר"ש ח"ט ע' 80 הערה 2.
156) יבמות סא, רע"א. ובכ"מ.
157) ראה רמב"ן ובהיי בראשית ב, ג.

152) פרש"י יתרו יט, א. עקב יא, יג. תבוא כו, טו.
153) שבת קיח, סע"ב ואילך. רמ"א יו"ד סרמ"ו סכ"ו.

(במכ"ש מזה שיחיד מחוייב בקרבן תודה על שהוא — יחיד — יוצא מבית האסורים הפרטי שלו), "יודו לה' חסדו ונפלאותיו לבני אדם"¹⁶² (כפי שאומרים לפני מנחה ביום הששי, בערב שבת), ההודאה על כל ארבעת הענינים שכולם קשורים עם גלות — כמבואר בדרושי הגאולה דכ"ק מו"ח אדמו"ר¹⁶³ [וי"ל שבזה התחיל ה"לאלתר לגאולה"].

וממשיכים השמחה בימים שלאחרי זה, עד שחוגגים היום טוב גדול דחמשה עשר — ולפני זה, היו"ט גדול דעשירי באב שיהפך לשמחה כו', וימים שלאחרי זה — בשמחה גדולה שלמעלה מכל מדידה והגבלה, בהתאם להוראת חז"ל ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", נעלה יותר מהשמחה ד"מועדים לשמחה" בשלש רגלים (אע"פ שאז מקריבים השלמי שמחה מן התורה), ויותר נעלה אפילו משמחת "עד דלא ידע" דפורים¹⁶⁴ והשמחה דשמחת תורה בשנים שעברו,

ועד"ז ימשיכו לחגוג את כל ההתוועדויות ושמחות, ואדרבה — עם שמחה למעלה ממדידה והגבלה (כיון שדוקא "אז — ימלא שחוק פיננו"¹⁶⁵), כולל גם השלימות בשמחת נישואין — כמ"ש¹⁶⁶ "מהרה ה"א ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים

שלא בערך), ע"ד כפי שזה נפעל ע"י "ואתחנן אל ה'".

ובפרט בעמדנו באלף הששי עצמו, לאחרי "חצות" האלף, לאחרי שנת ה'ת"ק¹⁵⁸, ולאחרי הקיצים השונים שכבר חלפו, בשנת תר"ח¹⁵⁹ ושנת תרס"ו¹⁶⁰, עד — ההכרזה של נשיא דורנו "לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה" (בשנות תש"א-תש"ג)¹⁶¹, אשר בשנים אלו ניתוסף יותר ויותר בגילוי פנימיות התורה. ובהמשך השנים ניתוסף בזה עוד ועוד, עד — הפצת המעיינות חוצה בכל קצוי תבל, אפילו כפינה נדחת בעולם, ולא רק שהגיעו לשם התוצאות דהפצת המעיינות חוצה, אלא גם המעיינות דפנימיות התורה בעצמם.

יג. ויהי רצון, שעוד קודם חמשה עשר באב, ועוד לפני הימים שלפניו, עד תיכף ומיד ממש — תבוא כבר הגאולה, ואזי נחגוג את השמחה הכי גדולה, שמחה שלמעלה מכל מדידה והגבלה — השמחה על זה שבאה הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו,

ויביאו ע"ז קרבן תודה על היציאה מ"בית האסורים" הכללי דהגלות

158) ראה התוועדויות תש"ג ח"ב ע' 183.

וש"ג.

159) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 237.

אגרות קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפח.

160) ראה שיחת אחש"פ תשל"ל (נדפסה

בהמשך תרס"ו בהוספת. לקו"ש ח"ז ע' 209).

161) "קול קורא" ב"הקריאה והקדושה"

תש"א-תש"ג (אגרות קודש אדמו"ר מהורי"צ ח"ה

ע' שסא ואילך. שעז ואילך. תח ואילך. ח"ז ע' תל

ואילך).

162) תהלים קז, ח.

163) סה"מ תרפ"ז ד"ה ברוך הגומל הב' (ע')

ריא ואילך).

164) מגילה ז, ב.

165) תהלים קכו, ב. ברכות לא, א.

166) ברכה אחרונה דנוסח ברכות נישואין.

הדבר היחיד שעליו מחכים הוא —
 שיהודי יצעק עוד צעקה, עם עוד
 בקשה ותביעה ועוד תזכורת: "עד
 מתי"? ...!

ועל ידי זה הוא פועל שמשיח
 צדקנו נכנס עכשיו לבית הכנסת זה,
 ולוקח את כל היהודים כאן בתוך כלל
 ישראל לארצנו הקדושה, ירושלים עיר
 הקודש, להר הקודש, לביהמ"ק
 השלישי, ועוד בשבת חזון זה —
 זוכים ל"ותחזינה¹⁶⁹ עינינו בשובך
 לציון ברחמים", ועוד והוא העיקר —
 תיכף ומיד ממש.

קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול
 כלה כו",

עד להשמחה הכי גדולה —
 הנישואין דכנסת ישראל והקב"ה,
 בגאולה האמיתית והשלימה¹⁶⁷.

וכאמור, תיכף ומיד ממש, ביום זה
 ממש. שכן, כמדובר כו"כ פעמים,
 שסיימו כבר כל הענינים, וביהמ"ק
 עומד ומוכן למעלה, ועד"ז בנוגע לכל
 הענינים — כבר "הכל מוכן
 לסעודה", ישנם כל הענינים מוכנים
 כבתיבה סגורה ונתנו התיבה והמפתח
 לכל יהודי¹⁶⁸,

167) שמו"ר ספט"ו. נתבאר בלקו"ת שה"ש

מח, א"ב.

168) ראה לקו"ש חכ"ח ע' 289. וש"נ.

169) ראה לשון הצ"צ הנ"ל הערה 27.